

Konsekvenser för barn och unga vid exploatering av kv Anholt mm

20131212

Barnkonsekvensanalysen är framtagen i samband med planarbetet för Anholt 1 mm, dnr 2012-07311.

Medverkande

Stadsbyggnadskontoret
Oskar Bergström

Exploateringskontoret
Elisabet Elfström

Funkia ab
Anna Åkerberg
Isabelle Brandt

VARFÖR BARNKONSEKVENSANALYS?

Barnkonsekvensanalyser ska göras för att utveckla barnperspektivet i samhällsbyggnadsprocessen och därmed förbättra beslutsunderlaget i olika planeringskedjen. Miljöer ska fungera för de människor som använder dem. Barn är användare av de flesta miljöer men har ingen eller endast en liten möjlighet att påverka utformningen. Barnkonsekvensanalysen ska lyfta fram de frågor som är relevanta för barn på ett systematiskt sätt. Därigenom blir de också lättare att diskutera och bearbeta. Utmaningen ligger i att förändra vuxnas attityder till barn och till den vikt som ska läggas vid deras erfarenheter och kunskap och inflytande i beslutsprocesser. Att göra en barnkonsekvensanalys inför förändringar i den fysiska miljön är en metod att peka på det som är specifikt för barn. I konsekvensbeskrivningar beskrivs ofta effekter av det som planeras i allmänna ord och beslut där barns behov prioriteras bort redovisas inte tydligt. Genom att visa det som verkligen gäller barn, från inventering till utvärdering, kan avvägningar och olika delbeslut lättare följas. En BKA fungerar som stöd i arbetet med bedömning av hur olika aspekter påverkas av den fysiska miljön.

Konventionen om barnets rättigheter är en av FN:s sju konventioner om mänskliga rättigheter och antogs den 20:e november 1989 av FN:s generalförsamling. Den svenska riksdagen har beslutat att FN:s konvention om barns rättigheter ska beaktas i samhällets alla verksamheter. Olika aktörer ska samarbeta för att skapa en miljö för barnet som ger störst möjlighet till överlevnad och utveckling. Barn ska ges möjlighet att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem, t ex i utformningen av den fysiska miljön. Det är helt klart att stadens fysiska struktur påverkar barns rörelsefrihet och möjlighet till samspel och lek, vardagsliv, identitet samt hälsa och säkerhet.

Barnkonventionen kräver att barnets bästa ska beaktas och analyseras i alla beslut som berör barn. Barn har en unik kunskap om sin egen situation, och vi behöver alltså lyssna till barn för att skapa förutsättningar för deras delaktighet. FN:s barnkommitté rekommenderar barnkonsekvensanalyser vid alla beslut som rör barn. I konventionen är barn subjekt med rättigheter och inte enbart mottagare av vuxnas skydd och omsorg, för första gången i nationell lagstiftning.

(Fritt från: BKA – barnkonsekvensanalys – barn och unga i fokus 1.0, Göteborg stad)

BAKGRUND

I mars 2013 tog stadsbyggnadsnämnden beslut om att planarbete för Anholt I i Kista skulle påbörjas. Planen möjliggör 250 lägenheter i flerbostadshus varav ca 150 är studentlägenheter och ca 100 är hyresrätter. Förslaget innehåller även en förskola om cirka fem avdelningar och en ungdomsgård.

Styrande dokument

Tillsammans med Sollentuna och Häggvik är Kista utpekad som en viktig regional stadskärna (RUFSS 2010). Enligt Stockholms översiktsplan, Promenadstaden (2010), är planområdet markerat som tät stadsbebyggelse. Kista är markerad som en tyngdpunkt med ett utvecklingsbart samband till Spånga, Barkarby, Sollentuna m.m. I Vision Järva 2030 är ambitionen att stärka sambanden mellan och inom norra och södra delarna av Järva. I visionen har nio utvecklingsteman tagits fram vilka är följande: Aktivera Järva friområde och stärk kopplingen till stadsdelarna, bygg nytt i strategiska lägen, länka samman stadsdelar, koppla ihop gatunät- där det gör nytta, utveckla de centrala stråken, respektera och utveckla värden i befintlig bebyggelse, bryt trafiksepareringen – där det gör nytta, gör gångvägnätet tydligare och använd ny bebyggelse för att stärka stadsdelarnas identitet. Helenelund- Kista- Spånga pekas ut som ett centralt stråk som behöver stärkas och utvecklas. Med detta som bakgrund anser Stadsbyggnadskontorer att planförslaget överensstämmer med gällande översiktsplan och att förslaget också har potential att möta flera av de mål som tagits fram i Vision Järva 2030.

Då delar av planrådet liksom områden i direkt anslutning till planområdet används för barn- och ungdomsändamål var det viktigt att under planskedet ta fram en barnkonsekvensanalys.

ARBETSMETOD

Vårt arbete gör inte anspråk på att vara en komplett barnkonsekvensanalys. Det har heller inte varit frågan om en process där återkoppling och utvärdering har kunnat guida förslaget under hela processen eftersom analysen har genomförts efter att ett förslag redan var framtaget. Däremot har den kunskap som arbetet med en förenklad BKA fört med sig ökat förståelsen för vad som är viktigt för människor på platsen och vi har därmed, på ett mer underbyggt sätt, kunnat motivera mindre, men fortfarande betydelsefulla, förändringar av förslaget.

Kunskapsinhämtning

Kunskap om barns behov baseras på konsulternas egen kunskap och erfarenhet om barns behov i den fysiska miljön. Kunskap om barns och ungas specifika användning och behov kring kv Anholt och kv Ålborg med omgivning, baseras på intervjuer av vuxna som arbetar med framförallt barn- och ungdomsrelaterade verksamheter i och kring platsen. Telefonintervjuer har genomförts med Gunnar Hörnfeldt Rinkeby-Kista SDF, Mångårdens förskola, Britt-Marie (BM) KFUM Tenta ungdomsgård, Vaktmästare på Årvingehallen (och boende i området), Rektor Gunnilla Lindström Igelbäcksskolan, (Se bilaga 1).

Vi har arbetat utefter begrepp som har tagits fram av Göteborgs stad: BKA – barnkonsekvensanalys – barn och unga i fokus 1.0. Begreppen används för att sortera och identifiera de aspekter som är av betydelse för barn i området, eller platsen som är föremål för förändring: Sammanhållen stad, Samspel, lek och lärande, Vardagsliv, Identitet, Hälsa och säkerhet. Analysverktyget är återkommande från inventering till förändringsförslag och konsekvensbedömning. Ramarna och strukturen följer med, men frågeställningar är olika beroende på var man är i förändringsprocessen.

Vi tittar på konsekvenserna på två skalnivåer: för byggnad/plats (byggnadernas och platsernas innehåll och utformning) samt för närmiljön (vad som sker på gatan, gården, kvarteret utanför och i det närmaste grannskapet).

Dokumentet är ett levande dokument och har använts för att påverka förslagets utformning. Därmed har också konsekvenserna uppdaterats i takt med att förslaget förändras.

Plandata

Planområdet utgörs av fastigheten Anholt 1 och Ålborg 1 och delar av Akalla 4:1. Området omfattar ca 19 600 kvm. Planområdet ligger i stadsdelen Kista och avgränsas av gång- och cykelvägar i alla vädersträck. Aktuellt planområde ligger på gångavstånd till Kista Galleria, tunnelbana och bussterminal. Strax norr om planområdet sträcker sig Jyllandsgatan som kopplas ihop med Köpenhamngatan genom en bussgata. I nordost finns en idrottshall (Ärvingehallen), en skola (Igelbäcksskolan) i söder och aktivitetsytor, såsom skatepark och Ärvinge bollplan i sydväst. Staden äger marken med JHCS Fastigheter AB som tomträttshavare till fastigheten Anholt 1.

BEF. ENTRÉER & MÅLPUNKTER

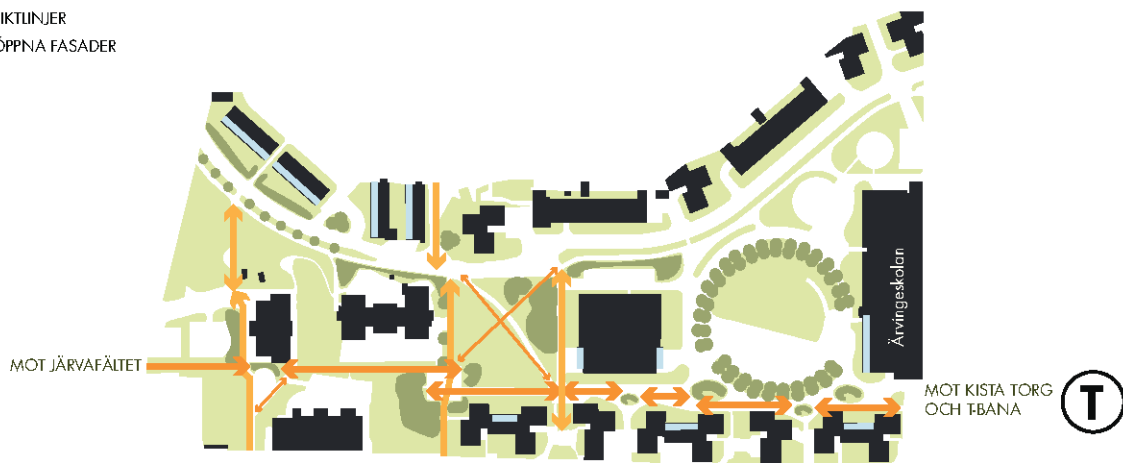
- BOSTÄDER/PRIVATA ENTRÉER
- VERKSAMHETER ENTRÉER
- MÅLPUNKTER

Området är väl försett med målpunkter och aktiviteter. Många entréer är dock otydliga och vänder sig från stråket.

BEF. SIKTLINJER

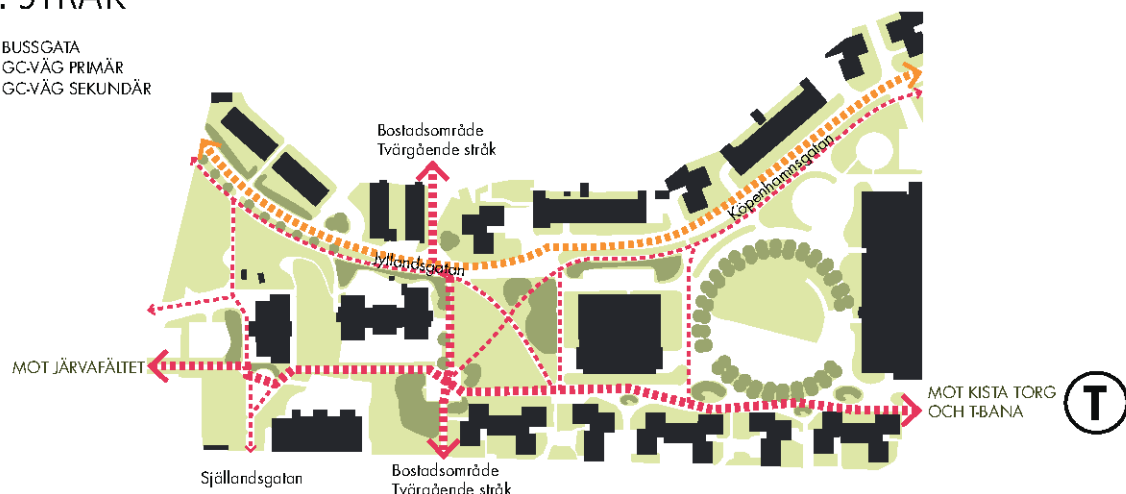
- ↔ SIKTLINJER
- ÖPPNA FASADER

Många av fasaderna längs med Köpenhamngatan och Kistagången är slutna vilket bidrar till en känsla av otrygghet. Siktlinjerna är ofta korta och bryts av vegetation vilket försvårar orienterbarheten.

BEF. STRÅK

- BUSSGATA
- GC-VÄG PRIMÄR
- GC-VÄG SEKUNDÄR

Kistagången och Thorvaldsengången är Kistas viktigaste lokala gång- och cykelstråk.

ANALYS

SAMMANHÅLLEN STAD

Nuläge

Längs med kv Anholt och kv Ålborg löper gatorna Köpenhamngatan och Jyllands-gatan; en kontinuerlig gatusträckning som idag är avstängd för biltrafik. Endast bussar och angörande trafik har rätt att passera. En vändplan i höjd med kv Anholt möjliggör för bilar att köra tillbaka samma väg som de kom. Viss biltrafik passerar ändå igenom då inget fysiskt hinder för passage finns.

Trafikmängden längs Jyllandsgatan och Köpenhamngatan är låg. Möjligen upplevs övergångstället som något osäkert då bilister som passerar tenderar att köra fort samtidigt som vägen svänger. Buss 517 trafikerar Kista C och Spånga station med hållplats vid Thorvaldsengången. Bussförbindelsen utnyttjas flitigt av barn och personal på Mångårdens förskola vid utflykter.

Då Mångårdens förskola har en specialinriktning kommer många av barnen från områden en bit bort och skjutsas därmed, vilket skapar dåliga trafikförhållanden vid hämtning/lämning både vid Jyllandsgatan liksom utanför Igelbäcksskolan.

GC-stråket längs med Jyllandsgatan är separerat från vägen med hjälp av en trädplantering. Strax innan Thorvaldsengången ligger trottoaren dikt an mot gatan, vilket skapar en mer utsatt situation för barn och unga som rör sig längs stråket. I läge för Ärvingehallen är GC-banan åter separerad.

Kistagången bildar en huvudaxel genom stadsdelen, från Helenelunds pendeltågstation i nordöst genom Kista centrum till Järvafältet i sydväst. Stråket är utpekad i Vision Järva 2030 som ett centralt stråk och är en viktig länk för området. I detta projekt är sträckan mellan Kista centrum och Järvafältets grönområde och rekreation relevant att tala om.

Samlade längs Kistagången ligger en rad offentliga institutioner/funktioner; Ärvingeskolan, Igelbäcksskolan, Mångårdens förskola, Kista ungdomsgård (som drivs av KFUM), Ärvingehallen (sporthall), parken/aktivitetsytan Trudilutten och Ärvinge bollplan, en fullstor konstgräsplan. Här finns också flerbostadshus. Övre delen av Kistagången har karaktären av ett parktorg medan nedre delen är ett mer traditionellt linjärt stråk.

Kistagången är ett bilfritt stråk som används mycket av barn och ungdomar (och vuxna) för att ta sig mellan aktiviteter, mellan förskolan, skolorna och Järvafältet, till Kista centrum samt till bostäder. För en besökare är förståelsen för vart stråket leder inte självklar. Inte heller utformningen visar på att det är ett huvudstråk. Stråket är svårorienterat och disparat i sitt uttryck. Bl a är vildvuxna växtvolymmer återkommande placerade mitt i stråket eller i siktlinjen. Det finns heller inget sammanhållande element som binder ihop stråket. De västra delarna upplevs som rätt slitna och icke omhändertagna.

Sammanhållen stad handlar om samband, kopplingar och barriärer, fysiska och mentala. Det handlar om trygghet och tillit. Om att skapa en variation i närmiljön vad gäller skala, upplåtelseformer och funktioner för att stärka mångfald och jämlikhet. Att behålla, förstärka och skapa sammanhängande gångstråk mellan områden, funktioner och bebyggelse är viktigt.

De två ändpunkterna är inte tydliga; strax före Kista torg leder stråket rakt in i en cykelparkering och nere vid Järvafältet slutar detta centrala stråk i intet, utan någon möjlighet att ta sig ut på själva fältet. Kopplingen vidare ut på Järvafältet kommer dock att förbättras avsevärt då gångvägen från överdäckningen i Rinkeby anläggs.

I delar av stråket upplevs vegetationen som vildvuxen vilket ger en känsla av att platserna inte är omhändertagna. Detta bidrar också till känslan av otrygghet under dygnets mörka timmar. Belysningen upplevs som bristfällig. Sträckningen längs med kv Anholt upplevs smal pga överhängande vegetation. Delar av sträckan omgärdas av stödmurar vilket inte bidrar positivt till miljön. När fotbollsplanen inte används vissa tider på dygnet, kan nedre delen av Kistastråket upplevas folktomt – inga ögon på gatan.

Troligtvis används Kistagången främst som stråk (och inte för vistelse) längs med kv Anholt och nedre delen av kv Ålborg. Undantaget är den trekantiga platsen utanför Kista Ungdomsgård, vid entrén till parken Trudilutten, där vuxna ibland träffas och dricker alkohol.

Ett nord-sydligt gång- och cykelstråk, Thorvaldsengången, passerar mellan kv Anholt och kv Ålborg och är en betydelsefull gång- och cykelväg som förbinder stadsdelarna i norra delen av Järva med de södra. Kopplingen norrut över Jyl-landsgatan är svår att känna pga stråkets läge när man kommer från söder. Både Kistagången och Thorvaldsengången är markerade som viktiga lokala cykelstråk i Järva cykelplan.

Det är inte helt logiskt att som besökare hitta till målpunkter längs stråket eller till verksamheternas entréer. Detta gäller bla huvudentrén till Ärvingehallen, men också till KFUM, och parken Trudilutten.

Nedre delen av kv Ålborg, idag en grönyta med gräs och träd, används flitigt för att gena mellan de två stråken. I övrigt används inte ytan. Ytan bidrar dock starkt till den gröna karaktär som finns längs framförallt Kistagången men också i området i övrigt.

I Kv Anholt finns idag Mångårdens förskola samt Kista ungdomsgård (KFUM). Bostadsområdena kring Kv Anholt och Ålborg består till största delen av flerfamiljshus samt även av enfamiljshus av radhuskaraktär. De flesta är bostadsrätter.

Mål för området

Bevara och förbättra de två gc-stråken, Kistagången och Thorvaldsengången, genom att öka orienterbarheten och känslan av trygghet. Entréer till offentliga lokaler/verksamheter ska kännas logiska även för de som inte bor i området. Kistagången skall stärkas och utvecklas genom att tydliggöra stråket och skapa en starkare identitet längs sträckan. Nya platser ska skapas i bra lägen. Thorvaldsengången ska bevara karaktären som ett grönt stråk med större träd. Kopplingen över Jyllandsgatan ska förbättras. Skapa en sammanhängande avskild gc-yta längs Jyllandsgatan-Köpenhamnsgatan. Skapa ett attraktivt stråk/yta längs med Ärvingehallen, den del som idag upplevs som otrygg. Skapa en bättre angöringsmiljö för förskolan.

Förslag till åtgärder

Karaktären av parkorg förlängs västerut längs med kv Ålborg och ger Kistagången en starkare identitet. I och med upprustningen av Kistagången ökar orienterbarheten längs stråket och i området. Upprustningen ger också signaler om att barns och ungdomars miljöer är viktiga då det är barn och unga som är mest hänvisade till sin närmiljö. Upprustningen ger ett tryggare stråk i och med att viss vegetation tas bort, belysningen förbättras och stråket breddas. Den nya bebyggelsen kommer också att bidra till att stråket känns mindre otryggt.

GC- kopplingen från Thorvaldsengången och vidare norrut blir tydligare pga justerat läge för gångbanan samt pga att buskage försvinner. Nya träd planteras öster om gångvägen för att behålla dess gröna karaktär.

Hysesrätter och studentbostäder betyder en större variation i närmiljön vad gäller upplåtelseformer och människor med olika bakgrund dvs stärker mångfalden. Caféet och vistelseytan framför, som anläggs på kvartersmark, har potential att bli en plats där olika generationer och olika typer av människor kan stanna till och mötas.

Eftersom kopplingen mellan Kistagången och Jyllandsgatan över kv Ålborg försvinner kommer stråken öster resp väster om kvarteret få ökad betydelse. Stråket längs med Ärvingehallen kommer dessutom generera ett större flöde pga de nya målpunkterna; Kista ungdomsgård och caféet. I och med förslaget kommer den plats som idag upplevs som mest otrygg få ett annat innehåll. En vistelseyta/häng med stark karaktär, för äldre barn/unga, skapas. Belysningen ger platsen identitet liksom den ökar känslan av trygghet.

SAMSPEL, LEK OCH LÄRANDE

Nuläge

Området är idag väl försett med lek och sport och även med platser att hänga på. Dock upplevs vissa stråk och platser som eftersatta vad gäller skötsel (framförallt vegetationen). Ungdomsgården är mycket sliten liksom miljön runt omkring. Detta ger inte rätt signaler till barn och ungdomar.

Dagens placering av ungdomsgården skapar trygghet vid Trudilutten där många unga och barn träffas dvs det finns vuxen personal där dag liksom kväll för att ingripa i konflikter, plåstra om barn/unga vid sport/lekolyckor osv. I viss mån sker också möte mellan generationerna i parken Trudilutten. Vid amfiteatern utanför Ärvingeskolan liksom på bänkarna vid den halvcirkelformade stenvallen utanför dagens KFUM sitter ofta vuxna och dricker alkohol. Andra platser där nyktra vuxna uppehåller sig och där barn/vuxna kan mötas saknas.

Mål för området

Att utforma platser där generationer kan mötas. Att skapa omhändertagna platser som ger signaler om att samhället bryr sig om den unga människan.

Förslag till åtgärder

På den nya torgytan mellan Kista ungdomsgård och Ärvingehallen skapas en plats att hänga på med ungdomsgården som målgrupp. Platsen har potential att bli en ny träffpunkt eftersom det kommer att röra sig mycket mer folk här. De nya byggnaderna är dock höga vilket gör platsen skuggig och också bidrar till känslan av en trång plats. Effektbelysningen ger karaktär liksom den ökar känslan av trygghet. Det är viktigt att det som utförs är av god kvalitet och att det underhålls för att inte platsen återigen ska börja kännas som en baksida och därmed otrygg.

Placeringen av ungdomsverksamheten i nära anslutning till det nya caféet och Ärvingehallen, skapar goda förutsättningar för ett möte mellan generationer och mellan olika typer av människor. Dock kan det faktum att ytan utanför caféet inte ligger på stadens mark potentiellt utgöra ett hot mot interaktionen i framtiden eftersom vissa grupper eller beteenden kan vara mindre önskvärda på platsen och därmed också kan avhysas.

Samspel, lek och lärande.

Barn och unga behöver platser för möten och samspel där det inte förutsätts att man ska betala eller att de alltid behöver vara i vuxens sällskap. Barn lär sig samspel genom lek. Hur kan platserna utformas för att stödja samspel? Kan platser utformas så att jämställda och jämlika förutsättningar skapas? För att samspel ska uppstå måste barnen känna sig trygga. Möjlighet att mötas utan generationsgränser. Platsens användbarhet, estetiska utformning, trygghet och tillgänglighet berättar för den unga människan hur samhället ser på honom eller henne.

VARDAGSLIV

Nuläge

Mångårdens förskola: Idag ligger förskolan väl orienterad vad gäller buss, gångvägar, park etc. Parken Trudilutten, Järnvälfältet samt t-banan mot Husby/Akalla och City används i stor utsträckning av de fem förskolegrupperna. Gården är uppdelad i två där de yngsta barnen använder den södra delen och de äldre använder den norra.

KFUM har, officiellt, verksamhet kvällstid och helger. De har idag slitna lokaler och en sliten gård som de använder dagligen (grillning, skapande, häng etc). Kopplingen till Trudilutten är stark; olika delar i parken används för evenemang, läger och dagliga aktiviteter (skate, fotboll, basket mm). För att fånga upp sin målgrupp har de också rastverksamhet dagtid för de äldre (mellanstadie-) eleverna på Igelbäcksskolan. Igelbäcksskolans skolgård är anpassad framförallt för yngre barns lek.

I nedre delen av kv Ålborg, på gräsyten utanför Ärvingehallen, växer en dunge med träd som tillsammans med en mindre höjdskillnad skapar ett otryggt hörn (se bilaga 2). Denna känsla förstärks i och med att Ärvingehallen liksom de båda fastigheterna på andra sidan Köpenhamngatan har slutna bottenvåningar.

Trudilutten används i hög utsträckning av barn och unga från skolorna och förskolan liksom av boende. Entréerna är gröna men otydliga för dem som inte känner till området. Längs södra sidan, en ganska lång sträckning, finns endast två möjligheter att ta sig in i parken. Den nedre västra entrén är helt omgärdad av vegetation vilket gör att man måste en bra bit in i parken innan man upplever eller ser att man är inne. Detta är ett otryggt och ganska omständigt sätt att ta sig in; något man också anar då man ser att informella "entréer" är gjorda under stängslet där vegetationsskärmen är mindre djup.

Mål för området

Bevara kvalitéerna av bilfria gångstråk som kopplar mellan park, skolor etc. Stärka förståelsen för vart man är på väg. Undvika döda hörn och oöverblickbara ytor. Skapa så bra möjligheter för förskola och KFUMs verksamheter som möjligt (KFUM vill gärna ta yta utomhus i anspråk om möjligt.). Förbättra det otrygga hörnet Köpenhamngatan-Ärvingehallen. Stärka orienterbarheten och överblickbarheten utefter Kistastråket. Arbeta utefter de positiva utformningskvalitéer/principer som redan finns på platsen (bl a parktorg, platsbildningar längs med stråket, gröna kopplingar). Se över kopplingen över Jyllandsgatan. Förbättra känslan av trygghet längs med Kistastråket. Förbättra säkerheten på gångstråket längs med Jyllandsgatan/Köpenhamngatan.

Vardagsliv: Barn och unga behöver ha tillgång och tillgänglighet även utan vuxens sällskap, till service och platser för lek och rekreation. Barn lever stora delar av sitt vardagsliv i förskole- och skolmiljöer. Vilka kvalitéter behöver dessa miljöer ha? Tillgänglighet och tillgång till service är tillitsskapande och kan handla om mobilitet och närhet men också om trygghet, orienterbarhet och överblickbarhet. Sammanhängande gång- och cykelmiljöer. Finnas möjlighet till föreningslokaler? Hur fungerar platserna olika tider på dygnet, på året? Socialt liv ute. Miljön ska vara lätt att förstå till strukturen, vara omhändertagen, ha levande fasader. Miljöernas historia och tidsepoker ska vara avläsbara. Bra gemensamma neutrala arenor.

Förslag till åtgärder

Bostäderna, ungdomsgården samt caféet skapar mer liv i området och fler ögon på gatan vilket ger en tryggare miljö.

Jyllandsgatan-Köpenhamnsgatan öppnas upp för biltrafik, vilket bedöms generera något mer biltrafik. Exploateringen också att generera mer trafik. Totalt sätt anses dock trafikmängden även i fortsättningen att vara låg. En ny busshållplats, en sk timglashållplats, kommer att anläggas strax väster om övergångsplatsen vilket kommer resultera i att bilister måste sakta ner innan de kan passera hållplatsläget. Detta kommer att bidra till säkrare förhållanden vid övergångstället.

Ungdomsgårdens verksamhet hamnar mellan Igelbäcksskolan och Ärvingeskolan vilket ger dem större möjligheter att också jobba med Ärvingeskolans elever. Placeringen blir också något mer central vilket kan locka fler användare. Nya lokaler blir ett uppsving och ger goda signaler i området om att barn och unga är viktiga. Kopplingen till Trudilutten försvagas men ses inte som ett stort problem av verksamheten. Möjligen minskar lättheten och därmed frekvensen att ta sig ut och röra på sig.

Förskolan kommer att flytta in i nya lokaler i Kv Anholt, närmast Trudilutten. Förskolegårdens yta kommer att minska, från dagens ca 2200 kvm till förslagets ca 700 kvm, vilket ger sämre förutsättningar för barnen att utvecklas psykiskt, socialt och fysiskt. Lokaliseringen av förskolan i direkt anslutning till parken Trudilutten ger dock ett mycket värdefullt komplement till (men inte ersättning för) den lilla gården. Det är viktigt att gården utformas med extra omsorg då den är så liten. Utformningen av gården bör fokusera på de yngre (ca 1-3år) barnens behov.

Kv Anholt har en privat gård där det är möjligt att känna trygghet och tillhörighet. Förskolans gård kan användas av barnen som bor i kvarteret kvällar och helger. Kv Ålborgs gårdsmiljö känns offentlig då gränsen mellan privat och offentligt är otydlig vilket ofta bidrar till otrygga miljöer. Det faktum att det är studenter som bor där, oftast under kortare tid, kan försvåra möjligheten att känna tillhörighet. Cykelkvoten har dock i detta fall minskats för att ge bättre möjligheter till vistelseytan på gården och därmed bättre möjligheter för studenterna att ta den i anspråk. En använd gård som de boende bryr sig om skapar en tryggare miljö. För att lyckas med detta måste gården utformas med omsorg.

Känslan av trygghet ökar troligtvis i området eftersom det kommer vara fler som rör sig i området. Studenter har möjligen något andra tider att förhålla sig till under dygnet än gemene man vilket är positivt för tryggheten i området.

IDENTITET

Nuläge

Kista är den del av Järva som har mest stabil befolkning. Många trivs med att bo där och den sociala kontrollen är relativt stark. Områdena längs Järva brottas dock med enkelsidiga negativa perspektiv från press och människor i allmänhet. I media rapporteras en bild av "social oro" i närliggande bostadsområdet Husby vilket påverkar bilden av Järvaområdet negativt. Det blir extra viktigt att i det som görs i Kista görs väl, för att inte spä på fördomar.

Många ytor i området upplevs idag som oskötta och/eller slitna bl a vegetationen längs Kistagången, KFUM-gården och Ärvingehallen och dess entré. Samtidigt är grönskan en stark identitet för området.

Östra delen av Kistagången, fram till Thorvaldsengången, är i detaljplanen markerad som torg. Fram till och med Ärvingehallen har stråket en stark karaktär av parktorg med träd och planteringsytor vilka man rör sig runt när man går längs Kistagången. Väster om Ärvingehallen fortsätter Kistagången som ett traditionellt asfalterat stråk; en karaktär som den behåller fram till avslutet vid Järvafältet.

Mål för området

Med exploateringen i Kv Anholt och Ålborg kan man visa på att området är viktigt och att man satsar på det. Alla ytor ska kännas omhändertagna och väl utförda för att signalera att detta är en viktig plats. Kistas identitet ska tas tillvara men enskilda platser ska också få en egen stärkt identitet. Det ska vara lätt för barn och unga att känna stolthet över det som görs.

Förslag till åtgärder

Se punkter ovan. Exploateringen möjliggör en upprustning av den offentliga marken runt fastigheterna vilken också ska fokusera på barns och ungas behov. Därmed ökar möjligheten att stärka identiteten och den positiva bilden av området.

För barn och unga har utvecklingen av hela Kistagången stor betydelse för deras upplevelse av platsen eftersom stråket troligen används dagligen av dess grupper i området. Utvecklingen och skötseln av stråket liksom av övriga platser utformade för barn och unga talar sitt eget språk om dessa barns och ungas betydelse i samhället. Kistagången har också en nyckelroll i interaktionen med andra människor och i kopplingen med andra stadsdelar. Det är också viktigt att att bebyggelsens uttryck inte förstärker den negativa bilden av Kista.

Identitet handlar dels om miljöns karaktär, dels om människornas identitet kopplad till en miljö. Eftersom barn och ungdomar i större utsträckning än vuxna är knutna till sitt hemområde, blir identitetsfrågan extra stark. Utifrån perspektiv kan påverka barns möjligheter. Dvs motverka stereotypa bilder. Skapa kollektiva minnen.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Förslag till åtgärder

(Se även under rubriken vardagsliv)

Den nya vägdragningen förbättrar gc-stråkets säkerhet för barn och unga i och med att nästan hela sträckan nu har en buffert mot vägen; här i form av framförallt angöringsplatser men också i några delar i form av trädplantering.

I och med ökad trafik kommer bullret och luftföroreningarna öka, något som påverkar barn i än högre grad än vuxna. Dock borde inte Kistagången beröras nämnvärt eftersom byggnaderna också bildar en buffert mot gatan. Färre träd och grönytor minskar också förmågan för området att binda partiklar. Den vegetationsförlust som uppstår vid exploateringen kommer delvis att kompenseras av nyplanteringar på gårdarna och i samband med förstärkningen av kistastråket. Som en grönkompensation av föreslagen exploateringen har också delen av Kistagången som möter Järvafältet identifierats som en lämplig plats att göra mer attraktiv. Hur platsen kan utvecklas kommer att studeras vidare i den fortsatta planprocessen.

Hälsa och säkerhet: *Buller, luftföroreningar. Säker närmiljö dvs biltrafik mm.*

VILKA AVVÄGNINGAR OCH STÄLLNINGSTAGANDE HAR GJORTS UNDER PROJEKTETS GÅNG?

Kistagången i läget kv Anholt breddas då det är ett viktigt stråk som används mycket av barn och unga på platsen. Det upplevs idag som lite trångt, kantat av tät, hög vegetation.

Thorvaldsengångens läge justeras för att skapa en bättre mer orienterbar kopplingen över Jyllandsgatan. Övergångsställets vara eller inte vara diskuteras i relation till säkerhet. Positivt med timglaslösning för hållplatser på Jyllandsgatan då lösningen också medför reducerad hastighet i samband med övergångsstället.

Inte använda för tät hög vegetation pga den otrygghet den skapar.

Vikten av att skapa en plats/torg utanför Kista ungdomsgårds nya lokaler istället för en angöringsyta.

Större ansträngningar för att få till levande bottenvåningar i byggnader mot Köpenhamngatan eftersom det framkom att detta redan idag upplevs vara en otrygg plats. KFUM:s lokaler har därmed flyttats till fastigheten närmast Köpenhamngatan.

Viktigt att ta fram tydligare förslag för förskolegården. Utökat fastighetsgränsen vid förskolan mot parken.

Tydliggöra entrén till Ärvingehallen.

SAMMANFATTNING

Idag används kv Anholt av Kista ungdomsgård och för förskoleändamål, vilket betyder att kvarteret utnyttjas av barn och unga under alla dygnets vakna timmar. Nedre delen av kv Ålborg är en grönyta som används för passage mellan Kistagången och Thorvaldsengången men inga indikationer har framkommit på att ytan skulle användas till något annat.

I och med exploateringen får Kista ungdomsgård och förskolan nya och mer ändamålsenliga lokaler. En negativ konsekvens är dock att utemiljön för dessa verksamheter minskas drastiskt. Forskning pekar också på kopplingen mellan fysisk, social och psykisk hälsa och storleken på skol- och förskolegårdar. Lokaliseringen av förskolan i direkt anslutning till parken Trudilutten ger dock ett mycket värdefullt komplement till (men inte ersättning för) den lilla gården. Vid flytten av Kista ungdomsgård tappas den starka kontakten med Trudilutten. Lokaliseringen mellan skolorna Ärvingeskolan och Igelbäcksskolan medför dock bättre möjligheter att samarbeta och nå barn och unga från båda skolorna.

I en allt mer förtätad stad där vi rör på oss mindre och mindre innebär borttagandet av grönyta, som i detta "institutionsstråk" är en potentiell aktivitetsyta, en breddad skol/förskolegård eller bostadsnära park, minskad resiliens för framtida barns behov. Den disponibla friytan för barn och unga minskar liksom möjligheten för barn och unga att röra på sig fritt. Närområdet är dock idag relativt väl försett med park (Trudilutten, Ärvingeskolans parktorg), bollplaner och natur (Järvafältet).

Exploateringen möjliggör en upprustning av den offentliga marken runt fastigheterna vilken också ska fokusera på barns och ungas behov. Därmed ökar möjligheten att stärka identiteten och den positiva bilden av området. Forskning visar också att barn och unga i miljonprogramsområden i mycket högre grad använder ytor som är iordningställda och välskötta.

Förslaget bidrar till en större variation av boendeformer och möjliggör för en mer blandad befolkningssammansättning som också rör sig i området lite olika tider. Tryggheten i området och längs Kistagången ökar i och med att det blir "fler ögon på gatan". Det idag otrygga hörnet mellan Ärvingehallen och Jyllandsgatan blir en livlig plats när Kista ungdomsgård flyttar in i lokalerna som vetter mot gatan.

Orienterbarheten och tryggheten ökar längs med Kistagången, det kanske viktigaste stråket för barn och unga i Kista. GC- kopplingen från Thorvaldsengången och vidare norrut blir tydligare pga justerat läge för gångbanan samt pga att buskage försvinner.

Hastigheten för biltrafik på Jyllandsgatan/Köpenhamnsgatan sänks i och med den avsmalnande gatusektionen vid bussallplatserna vilket ökar tryggheten för barn och unga vid övergångsstället. Den nya vägdragningen med angöringsplatser och träd förbättrar också säkerheten längs med gc-stråket i och med att större delen av GC-banans sträckning nu avgränsas från vägen.

I och med ökad trafik kommer bullret och luftföroreningarna öka, något som påverkar barn i än högre grad än vuxna. Färre träd och grönytor minskar också förmågan för området att binda partiklar. Dock borde inte Kistagången beröras nämnvärt eftersom byggnaderna också bildar en buffert mot gatan.

Nya platsbildningar; soltrappan vid det nya caféet, entrén till Ärvingehallen och torgplatsen utanför nya Kista ungdomsgård stärker området identitet och visar på att barn och unga är viktiga. Då platserna kommer att passeras av många olika människor och lockar till att användas av både unga, vuxna och äldre har de nya platserna vid Ärvingehallen potential att främja integrationen mellan olika åldrar och olika sociala grupper. Dock kan det faktum att ytan utanför caféet inte ligger på stadens mark potentiellt utgöra ett hot mot interaktionen i framtiden eftersom vissa grupper eller beteenden kan vara mindre önskvärda på platsen och därmed också kan avhysas.

För barn och unga har utvecklingen av hela Kistagången stor betydelse eftersom stråket troligen används dagligen av dess grupper i området. Stråket har också en nyckelroll i interaktionen med andra människor och i kopplingen med andra stadsdelar. I det fortsatta arbetet bör man också bevaka att fastighetsmarken som vetter mot Trudilutten får en grön karaktär liksom att det vid entrén till Trudilutten från Jyllandsgatan, i läge för den nya rampen till garaget i kv Anholt, skapas en trivsamt miljö längs gångvägen in till parken. Man bör också överväga att tydliggöra entrén från Kistagången. Kvalité och innehåll på den nya förskolegården har också stor betydelse för barns miljö.

Bilaga 1.

Intervjuer, barns användning av området

Telefonsamtal Gunnar Hörnfeldt Rinkeby-Kista SDF 2013 11 05
Tel 08-508 015 24

Kv Ålborg:

Kv Ålborg södra används inte idag. Han har aldrig sett någon sitta eller uppehålla sig där. Bl a för att gräsytan korsas av stigar från båda håll.

Trygghet: Upplevelse av otrygghet kring det trädbevuxna hörnet. (Känslan förstärks ev då det är vegetation runt Ärvingehallen samt "döda" fasader.) Upplevelse av otrygghet vad gäller påkörningsrisk (moppar med släkta lysen) längs med hela Köpenhamngatan fr o m Ärvingehallen pga överhängande vegetation och krokig väg.

Kistagången upplevs som trygg. Inga problem med fordon.

Önskemål om öppna fasader i hörnet mot Köpenhamngatan (därför gärna ungdomsgården där).

Generellt ett område där många bryr sig. Nysvenskar som har gjort en klassresa. Positiv identitet. (Men inte intresserade av få in hyresrätter.)

Trudilutten används mycket, är populär och utvecklas med jämna mellanrum (bla basket, fotbollsplan, pulkabacke mm).

Vid trygghetsvandringar klagas det på belysningen som är för dålig/överväxt.

Telefonsamtal Sonja(?) Mångårdens förskola 2013 11 07
Tel 072-314 06 00

5 avd, 3 st storavd och 2 st småavd. Framsida gård är för stora barnen, baksida för små barn.

Många av barnen kommer från omkringliggande områden (Husby, Akalla, Sollentuna) dvs körs hit med bil. Föräldrar har ingenstans att stanna för att släppa av barnen. Några stannar på ytan utanför Igelbäcksskolan vilket skapar viss irritation. Även andra "olagliga" ytor tas i anspråk.

Inga parkeringar finns heller för lärare som brukar ställa sig på betalparkering vid Ärvingeskolan. Några åker t-bana.

Omgivningens parker används i stor utsträckning bl a Igelbäcksskogen på Järvaältet och Trudilutten. Gångvägarna mot Järvaältet används i stor utsträckning. Barnen åker också ofta på utflykt till Akalla by och Husbyhallen samt biblioteket i Sollentuna. Bussar går till dessa besöksmål från Jyllandsgatan alldeles utanför förskolan. T-banan används vid besök i city (teater, muséer osv).

Området upplevs inte som otryggt dagstid. Vid fråga om belysning sa Sonja att belysningen i många fall är bristfällig längs gångvägar. Grönytan kv Ålborg används inte.

Telefonsamtal, Gunnilla Lindström, Rektor på Igelbäcksskolan, ej boende i området
Tel 076 124 57 01

Skolan har 320 st elever i klasserna låg- till mellanstadiet, men plats för 550 st.

Trudilutten hyrs och KFUM kollar efter åk 4 och 5, då Igelbäcksskolans skolgård inte har tillräckligt tillfredställande lek- och hängmiljöer för dessa åldrar. KFUM har fritidsverksamhet för eleverna efter skoltid. Hösten 2014 kommer åk 4 och 5 att flytta till Ärvingeskolan och då kommer förskolan att flytta in istället. Idag hyr förskolan en byggnad av en bostadsrättsförening. (Gunnilla skämtade och antog att när byggnaden rivs byggs ett höghus där istället).

Fotbollsplanen används hela tiden, under idrotten men även efter skoltid. Ärvingehallen används till idrotten. Eleverna och lärarna känner sig trygga i området säger Gunnilla. Lamporna tänds över hela skolgården när det blir mörkt. Inga rapporterade problem i området. Bra med mycket bostäder i området, det ökar känslan av trygghet.

Det centrala stråket i området är Kistastråket, mellan centrum, förbi skolan och sedan ner till fotbollsplanen och Järvaältet. Men de flesta barnen använder bara stråket när de går till idrotten och Ärvingehallen. Barnen bor i området, främst från Ärvingeområdet och Sjölandsgatan. Ingen av barnen cyklar, troligtvis en kulturfråga. Av de 320 st barnen som går i skolan finns 10 st cyklar på gården. Alla promenerar eller kör bil. Därav parkeringsproblematiken vid Sjölandsgatan på morgonen där bilarna stannar för att lämna till skolan men även till förskolan. Gunnilla är positiv till exploateringen, nya bostäder genererar förhoppningsvis fler barn som kan fylla ut de 230 tomma skolplatserna.

Telefonsamtal Britt-Marie (BM) KFUM Tensta ungdomsgård
Tel 070-375 40 77 (privat) 08-752 64 56

Ideell organisation som driver Tensta ungdomsgård på samma plats sedan -79. Verksamhet 6 kvällar i veckan för barn/unga 10-12 och 13-15 år. Anordnar även helgaktiviteter, läger (kulturläger, scatecamp, ungdomsfestival vid valborg mm). Har även inofficiell dagverksamhet och tätt samarbete med Igelbäcksskolan i form av bl a rastverksamhet i Trudilutten. Ärvingeskolan och Igelbäcksskolan kommer att slås ihop till en enhet där Igelbäcksskolan kommer att ha 6 års till åk 3 och Ärvingeskolan kommer att innehålla åk 4-9.

Hade gärna sett att Trudilutten hade fått en samarbetsbana och plats för streetbasket. I tidigare skiss för utemiljön hade de på förslag betong?, grill, hängmattor mm. Nya läget känns helt ok i och med att de kommer närmare Ärvingeskolan och Ärvingehallen. Utemiljön viktig. Vill gärna ha verksamhet där.

Barnen/de unga hänger (i neg bemärkelse) i Gallerian (även från Sollentuna), vid Pias närlivs, på förskolegårdarna.

På platsen med den runda stödmuren och vingnöten sitter ofta/ibland vuxna och dricker liksom utanför Ärvingeskolan (amfiteatern). Området upplevs som oskött med för buskig vegetation vilket ibland kan upplevas som otryggt. (Bla vid vingnötsplatsen.) Belysning dålig.

Extremt engagerade och vill gärna prata igen och diskutera ytan utanför nya lokalen. Tappar kontakten en del med Trudilutten men inget jättestort problem. Räknar nog med att kunna använda ytan utanför en del.

Telefonsamtal, Vaktmästare på Ärvingehallen, boende i området
Tel 401 62

Verksamheten i Ärvingehallen sträcker sig över största delen av dygnet då skolorna, förskolan till 9:orna använder hallen från förmiddagen till kl 16:00 på eftermiddagen. Därefter tar föreningarna vid och dessa nyttjar hallen fram till kl 23:00 med bla basket, bandy och gymna. Ingen vaktmästare vistas i hallen under kvällstid.

Användningen av hallens utemiljö begränsas till parkeringen. Parkeringen kan vara full på helger när matcher körs av föreningarna. Entrén är viktig för tillgängligheten, HCP och plats för ambulans. Ingengen på baksidan är till för Ärvingeskolans elever.

Gräsmattan utanför är en död fläck, bra att den bebyggs förr än senare.

Dålig belysning runt hallen, även dålig belysning längst Kistastråket och området generellt.

Utemiljön är dåligt skött och stråken växer igen. Buskarna växer in på stråken och träderna beskärs inte. Detta bidrar till att det blir ännu mörkare och området upplevs otryggt att röra sig i.

Ärvingehallen ligger centralt och ett viktigt stråk sträcker sig mellan hallen och tunnelbanan i Kista centrum. Längst Jyllandsgatan bor många av skolbarnen och dessa promenerar till skolan. Gräsmattan används för att korsa ytan. Kistastråket sträcker sig även till Trudilutten, fotbollsplanen och Järvafältet, vilka används flitigt av alla i området.

Vad gör barnen/ungdomarna?

Järvafältet: Orientering och löpning.

Fotbollsplanen: Väldigt populär, används flitigt, bokas av föreningarna.

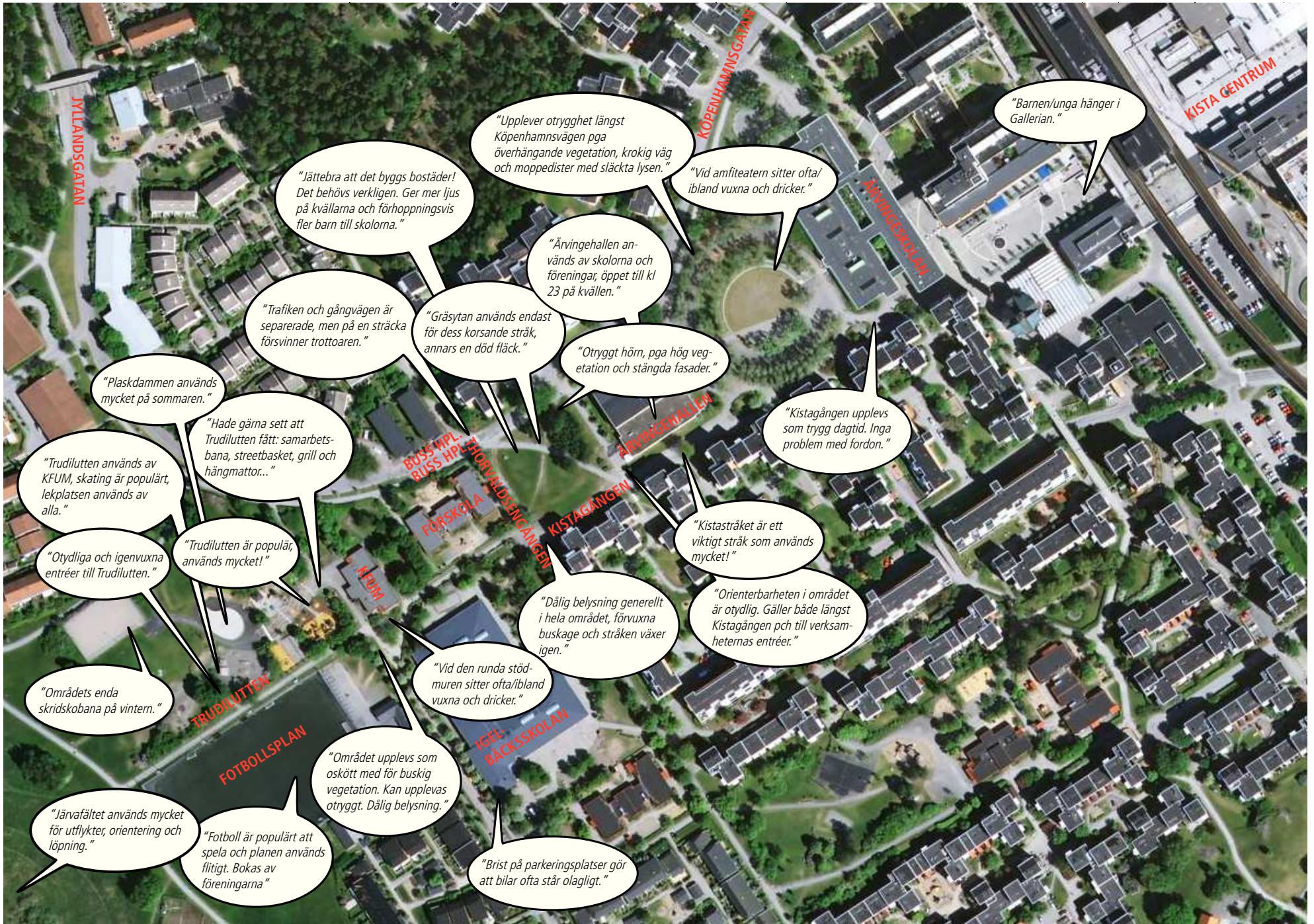
Trudilutten: Grym! Skating är väldigt populärt, lekplatsen används av alla. På somrarna är plaskdammen flitigt använd.

Positivt: Det är alltid bra att det byggs nya bostäder, det behövs! Vid nyexploatering ses förhoppningsvis buskagen över och beskärs samt en översikt av belysningen. Bostäderna skänker förhoppningsvis mer belysning till området. Buskaget på gräsmattan försvinner, det är bra!

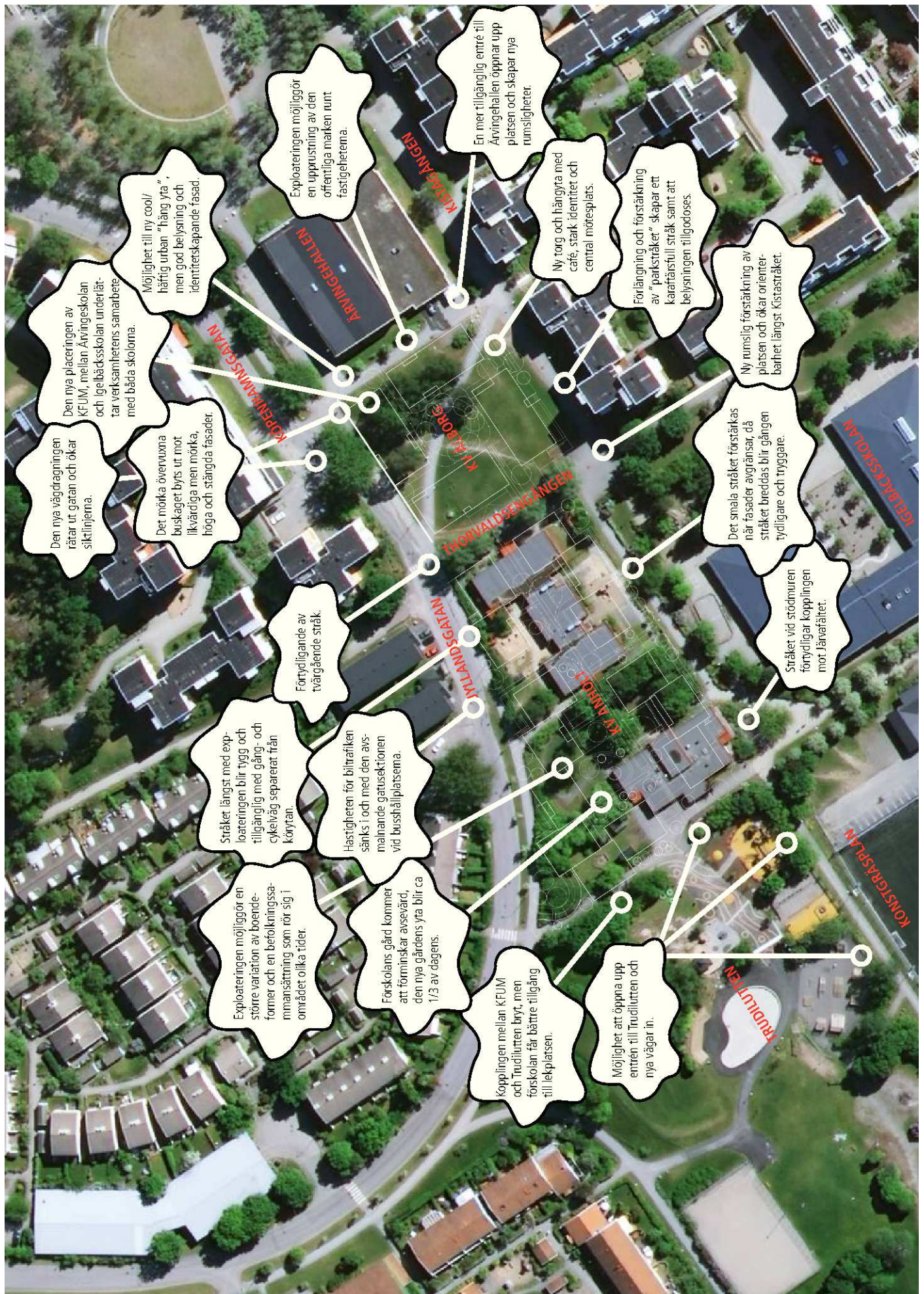
Negativt: KFUM tappar kopplingen till skaten, som de använder mycket. Ungdomarna måste aktiveras så att de inte hamnar framför datorn eller hänger och gör stök i centrum, vilket skapar dåligt rykte.

Framtiden: Viktigt att fånga upp ungdomarna, bygga för trygghet och belysning. Skapa bättre rykte för området.

Framtiden: Viktigt att fånga upp ungdomarna, bygga för trygghet och belysning. Skapa bättre rykte för området.

Sammanfattning konsekvenser

Den nya placeringen av KFUM, mellan Arvingeskolan och Igelbäcksskolan underlättar verksamhetens samarbete med båda skolorna.

Möjlighet till ny cool/häftig urban "häng yta", men god belysning och identitetskapande fasad.

Exploateringen möjliggör en upprustning av den offentliga marken runt fastigheterna.

En mer tillgänglig entré till Arvingehallen öppnar upp platsen och skapar nya rumsligheter.

Ny torg och hängryta med café, stark identitet och central mötesplats.

Förlängning och förstärkning av "parkstråket" skapar ett karaktärsfullt stråk samt att belysningen tillgodoses.

Ny rumsig förstärkning av platsen och ökar orienterbarhet längst Kistastråket.

Det smala stråket förstärkas när fasader avgränsar, då stråket breddas blir gången tydligare och tryggare.

Stråket via strödmuren förtydligar kopplingen mot Järnvägen.

Den nya vägdragningen rätar ut gatan och ökar siktlinjerna.

Det mörka övervuxna buskaget byrs ut mot likvärdiga men mörka, höga och stängda fasader.

Förtydligande av tvärgående stråk.

Stråket längst med exploateringen blir tydlig och tillgänglig med gång- och cykelväg separerat från köyran.

Hastigheten för biltrafiken sänks i och med den avsmalnande gatusektionen vid busshållplatserna.

Exploateringen möjliggör en större variation av boendeformer och en befolkningsmänningsättning som rör sig i områden olika tider.

Förskolans gård kommer att förmåskas avsevärd, den nya gårdens yta blir ca 1/3 av dagens.

Kopplingen mellan KFUM och Trudilutten bryt, men förskolan får bättre tillgång till lekplatsen.

Möjlighet att öppna upp entrén till Trudilutten och nya vägar in.

